

27.1.2011

B7-0074/2011

NÁVRH UZNESENIA

predložený na základe otázok na ústne zodpovedanie B7-0007/2011 a B7-0008/2011

v súlade s článkom 115 ods. 5 rokovacieho poriadku

o uzatvorení Ženevskej dohody o obchode s banánmi medzi Európskou úniou a Brazíliou, Kolumbiou, Kostarikou, Ekvádorom, Guatemalou, Hondurasom, Mexikom, Nikaraguou, Panamou, Peru a Venezuelou a Dohody o obchode s banánmi medzi Európskou úniou a Spojenými štátmi americkými

Francesca Balzani, Vital Moreira
v mene Výboru pre medzinárodný obchod

Uznesenie Európskeho parlamentu o uzatvorení Ženevskej dohody o obchode s banánmi medzi Európskou úniou a Brazíliou, Kolumbiou, Kostarikou, Ekvádorom, Guatemalou, Hondurasom, Mexikom, Nikaraguou, Panamou, Peru a Venezuelou a Dohody o obchode s banánmi medzi Európskou úniou a Spojenými štátmi americkými

Európsky parlament,

- so zreteľom na svoje uznesenia z 1. decembra 2005 o prípravách na šiestu ministerskú konferenciu Svetovej obchodnej organizácie v Hongkongu¹, zo 4. apríla 2006 o hodnotení rokovaní z Dauhy po ministerskej konferencii Svetovej obchodnej organizácie v Hongkongu², z 27. apríla 2006 o posilnení partnerstva medzi Európskou úniou a Latinskou Amerikou³, zo 7. septembra 2006 o prerušení rokovaní o rozvojovej agende z Dauhy⁴, z 12. októbra 2006 o hospodárskych a obchodných vzťahoch medzi Európskou úniou a združením Mercosur s ohľadom na uzatvorenie medziregionálnej dohody o pridružení⁵, z 23. mája 2007 o dohode o hospodárskom partnerstve⁶, z 12. decembra 2007 o dohode o hospodárskom partnerstve⁷, z 24. apríla 2008 o piatom samite Latinská Amerika a Karibik – Európska únia v Lime⁸ a o reforme Svetovej obchodnej organizácie⁹, zo 7. októbra 2008 o pozastavení kola rokovaní WTO v Dauhe a o budúcnosti rozvojovej agendy z Dauhy¹⁰, z 25. marca 2009 o dohode o hospodárskom partnerstve medzi štátmi združenia CARIFORUM na jednej strane a Európskym spoločenstvom a jeho členskými štátmi na strane druhej¹¹, na legislatívne uznesenie z 25. marca 2009 o návrhu rozhodnutia Rady o uzavretí dohody o hospodárskom partnerstve medzi štátmi združenia CARIFORUM na jednej strane a Európskym spoločenstvom a jeho členskými štátmi na strane druhej,¹² z 5. mája 2010 o stratégii EÚ pre vzťahy s Latinskou Amerikou¹³ a z 21. októbra 2010 o obchodných vzťahoch Európskej únie s Latinskou Amerikou¹⁴,
- so zreteľom na Ženevskú dohodu o obchode s banánmi medzi Európskou úniou a Brazíliou, Kolumbiou, Kostarikou, Ekvádorom, Guatemalou, Hondurasom, Mexikom, Nikaraguou, Panamou, Peru a Venezuelou a Dohodu o obchode s banánmi medzi Európskou úniou a Spojenými štátmi americkými (ďalej ako „dohody o obchode s banánmi“),
- so zreteľom na Dohodu z Marrákešu o založení Svetovej obchodnej organizácie,

¹ Ú. v. EÚ C 285 E, 22.11.2006, s. 126.

² Ú. v. EÚ C 293 E, 02.12.2006, s. 155.

³ Ú. v. EÚ C 296 E, 06.12.2006, s. 123.

⁴ Ú. v. EÚ C 305 E, 14.12.2006, s. 244.

⁵ Ú. v. EÚ C 308 E, 16.12.2006, s. 182.

⁶ Ú. v. EÚ C 102 E, 24.4.2008, s. 301.

⁷ Ú. v. EÚ C 323 E, 18.12.2008, s. 361.

⁸ Ú. v. EÚ C 259 E, 29.10.2008, s. 64.

⁹ Ú. v. EÚ C 259 E, 29.10.2009, s. 77.

¹⁰ Ú. v. EÚ C 9 E/05, 15.1.2010, s. 31.

¹¹ Prijaté texty, P6_TA(2009)0175.

¹² Prijaté texty, P7_TA(2010)0183.

¹³ Prijaté texty, P7_TA(2010)0141.

¹⁴ Prijaté texty, P6_TA(2009)0387.

- so zreteľom na Dohodu o partnerstve medzi členmi skupiny krajín africkej, karibskej a tichomorskej oblasti (AKT) na jednej strane a Európskym spoločenstvom a jeho členskými štátmi na strane druhej, ktorá bola podpísaná v Cotonou 23. júna 2000 (Dohoda z Cotonou),
 - so zreteľom na Dohodu o hospodárskom partnerstve medzi štátmi CARIFORUM-u na jednej strane a Európskym spoločenstvom a jeho členskými štátmi na druhej strane,
 - so zreteľom na záver rokovaní o Dohode o pridružení medzi EÚ a Strednou Amerikou,
 - so zreteľom na záver rokovaní medzi EÚ a Kolumbiou a Peru o viacstrannej obchodnej dohode,
 - so zreteľom na vyhlásenia konferencie ministrov WTO prijaté 14. novembra 2001 v Dauhe a 18. decembra 2005 v Hongkongu a súhrnné vyhlásenie predsedu prijaté 2. decembra 2009 v Ženeve,
 - so zreteľom na výnimku z uplatňovania článku I dohody GATT udelenú v Dauhe v novembri 2001 (výnimka z Dauhy) pre dohodu o obchodných preferenciách z Cotonou s trvaním týchto obchodných preferencií, t. j. do 31. decembra 2007,
 - so zreteľom na dohodu o banánoch medzi USA a ES z 11. apríla 2001,
 - so zreteľom na správu generálneho riaditeľa Svetovej obchodnej organizácie o využívaní jeho dobrých služieb (v súlade s článkom 3.12 DSU) z 22. decembra 2009 v sporoch ES – režim pre dovoz banánov (DS361) iniciovaných Kolumbiou a ES – režim pre dovoz banánov (DS364) iniciovaných Panamou,
 - so zreteľom na nariadenie Rady (EHS) č. 404/93 z 13. februára 1993 o spoločnej organizácii trhu s banánmi,
 - so zreteľom na vyhlásenie Spoločného parlamentného zhromaždenia AKT – EÚ z 1. apríla 2010 o dohode o banánoch medzi EÚ a Latinskou Amerikou a o jej vplyve na pestovateľov banánov v krajinách AKT a Európskej únii,
 - so zreteľom na otázky Rade z 24. januára 2011 (O-0012/2011 – B7-0007/2011) a Komisii (O-0013/2011 – B7-0008/2011) o uzatvorení Ženevskej dohody o obchode s banánmi,
 - so zreteľom na článok 115 ods. 5 a článok 110 ods. 2 rokovacieho poriadku
- A. keďže dohody o obchode s banánmi urovnávajú najdlhší spor medzi EÚ a dodávateľmi banánov z krajín Latinskej Ameriky, na ktoré sa vzťahuje doložka najvyšších výhod (DNV); keďže tieto dohody urovnávajú aj jeden mimoriadne ostrý sprievodný spor medzi USA a EÚ a vylučujú možnosť uvalenia negatívnych sankcií zo strany USA; keďže rovnako vyrovnávajú nároky všetkých dodávateľov z krajín Latinskej Ameriky, na ktorých sa vzťahuje doložka najvyšších výhod, vyplývajúce z troch posledných rozšírení EÚ,
- B. keďže do 1. júla 1993 si každý členský štát EÚ zachovával vlastný režim dovozu banánov, v rámci ktorého niektoré členské štáty uplatňovali osobitné opatrenia zvyhodňujúce

krajiny, s ktorými ich spájali silné historické väzby,

- C. keďže po prijatí nariadenia Rady (EHS) č. 404/93 niekoľko členských krajín WTO z Latinskej Ameriky, ktoré dodávajú banány do EÚ na základe doložky najvyšších výhod, ako i Spojené štáty americké začali konanie proti EÚ týkajúce sa urovnania sporov v rámci WTO vzhľadom na rozdielne zaobchádzanie s banánmi vyvázanými na trh Európskych spoločenstiev rôznymi dodávateľmi,
- D. keďže určité aspekty režimu Európskeho spoločenstva týkajúceho sa dovozu banánov sú v rozpore s právom WTO,
- E. keďže viacero návrhov Európskych spoločenstiev (ES) na zosúladenie svojho režimu s odporúčaniami a nariadeniami orgánu pre urovnávanie sporov bolo zamietnutých zo strany krajín, ktoré vzniesli sťažnosti,
- F. keďže nový režim ES týkajúci sa dovozu banánov, ktorý platí od 1. januára 2006, je naďalej v rozpore so záväzkami EÚ voči WTO,
- G. keďže sa vyváža iba približne 20 % celosvetovej produkcie banánov, pretože prevažná časť produkcie je určená pre domáce trhy,
- H. keďže produktivita a konkurencieschopnosť producentov banánov sa od krajiny ku krajine, ako aj v rámci krajín veľmi odlišujú; keďže krajiny Latinskej Ameriky a Filipíny sú najkonkurencieschopnejšími producentmi a hlavnými vývozcami,
- I. keďže EÚ uzavrela rokovania s Kolumbiou a Peru o mnohostrannej obchodnej dohode, ako aj rokovania so šiestimi stredoamerickými krajinami o asociačnej dohode,
- J. keďže program domácej podpory EÚ POSEI (program osobitných alternatív pre odľahlosť a ostrovný charakter) slúži na pomoc producentom v najodľahlejších regiónoch EÚ,
- K. keďže banány predstavujú štvrtú najväčšiu poľnohospodársku vývoznú položku na svete a keďže EÚ, ktorá v roku 2007 doviezla takmer 5 miliónov ton banánov, je najväčším (čistým) dovozcom banánov na svete,
- L. keďže produkcia banánov má významný vplyv na miestne spoločenstvá, a to nielen z hospodárskeho hľadiska, ale aj z hľadiska životného prostredia, migrácie a pracovných noriem,
- M keďže nadnárodné podniky pôsobiace v Latinskej Amerike ovládajú viac než 80 % svetového trhu,
- N. keďže systém colných kvót EÚ vytvoril podmienky, ktoré krajinám AKT umožňujú vývoz značného množstva banánov do EÚ, a tiež obmedzil vplyv obchodných dohôd na európskych producentov a zachránil veľký počet pracovných miest spojených s produkciou banánov;
- O. keďže táto dohoda bude znamenať podstatné zníženie kvót (35 % v období rokov 2010 – 2017) pre dovoz banánov z krajín mimo AKT; keďže v dôsledku toho sa producenti z krajín AKT a EÚ určite budú musieť prispôsobiť novej realite na medzinárodnom trhu,

1. berie na vedomie dohody o obchode s banánmi a víta koniec jedného z technicky najzložitejších, politicky najchúlostivejších a obchodne najvýznamnejších právnych sporov, ktoré doteraz WTO riešila;
2. domnieva sa, že dosiahnutá dohoda je určitým riešením, nemôže však úplne zosúladiť oprávnené záujmy všetkých strán; žiada preto Komisiu, aby pri najbližšej príležitosti predložila hodnotenie vplyvu dohôd o obchode s banánmi na rozvojové krajiny a odľahlé regióny Európy, ktoré sú producentmi banánov, a to až do roku 2020;
3. víta skutočnosť, že dohody o obchode s banánmi budú predstavovať konečné záväzky EÚ týkajúce sa prístupu na trh s banánmi a budú zahrnuté do konečných výsledkov nasledujúceho kola mnohostranných rokovaní o prístupe na trh s poľnohospodárskymi výrobkami, úspešne uzavretých pod záštitou WTO (kolo rokovaní v Dauhe);
4. zdôrazňuje, že dosiahnutá dohoda predstavuje – hoci len obmedzený – krok vpred v rámci kola rokovaní v Dauhe vzhľadom na to, že problémy, ktoré sa vyskytli, presahujú obmedzenú problematiku banánov;
5. zdôrazňuje, že po certifikácii Ženevskej dohody o obchode s banánmi sa budú všetky otvorené spory a všetky pohľadávky predložené do 15. decembra 2009 ktorýmkoľvek dodávateľom banánov z krajín Latinskej Ameriky využívajúcim doložku najvyšších výhod vzhľadom na režim EÚ pre obchod s banánmi považovať za vyriešené;
6. konštatuje, že údaje za rok 2010 ukazujú, že ceny banánov pre spotrebiteľov v EÚ ostali stabilné alebo sa len mierne zvýšili;
7. zdôrazňuje, že EÚ do roku 2017 postupne zníži dovozné clá na banány pochádzajúce z Latinskej Ameriky zo 176 EUR/tonu na 114 EUR/tonu;
8. zdôrazňuje, že dohody o obchode s banánmi umožnia odvetviu produkcie banánov odčleniť sa od rokovaní v Dauhe o tropických produktoch; vyzdvihuje skutočnosť, že kým tropické produkty budú podliehať výraznejšiemu zníženiu ciel, clá z výrobkov, pri ktorých sa pozvoľna končia preferencie v záujme krajín AKT, sa budú znižovať počas relatívne dlhšieho obdobia, než určuje všeobecný vzorec v dohodách; zdôrazňuje však, že dohody o obchode s banánmi pravdepodobne nebudú viesť k dohode o tropických produktoch a postupnom odstraňovaní ich prednostného postavenia, ktorá by bola pre krajiny AKT prijateľná, pretože návrhy formulované v čase dohôd o obchode s banánmi už niektoré rýchlo sa rozvíjajúce ekonomiky zamietli, ako ukázali reakcie Indie a Pakistanu počas schôdze generálnej rady WTO v decembri 2009;
9. poukazuje na to, že EÚ tradične poskytuje osobitné colné výhody pre banány pochádzajúce z krajín AKT; pripomína, že niektorí členovia WTO opakovane spochybnili zlučiteľnosť tohto prednostného zaobchádzania s pravidlami WTO; zdôrazňuje, že grémium WTO pre spory, odvolací orgán a osobitní rozhodcovia požadovali v sérii právnych rozhodnutí zmenu existujúceho režimu;
10. vyjadruje poľutovanie nad tým, že pôvodný regionálny prístup sa nedal dodržať v rokovaníach o mnohostrannej dohode s andskými krajinami, vďaka čomu sa Ekvádor ocitol v situácii, v ktorej nemôže využívať rovnaké clá ako Kolumbia a Peru;

11. podčiarkuje, že vďaka súčasným dohodám sa banány z krajín AKT od roku 2008 dostávajú do EÚ bez ciel a bez kvót;
12. zdôrazňuje, že paralelné diskusie s krajinami AKT viedli k dohode o tom, že okrem pravidelnej pomoci EÚ budú hlavní vývozcovia banánov z krajín AKT poberať dodatočnú podporu z nového programu, takzvané sprievodné opatrenia týkajúce sa banánov (BAM); zdôrazňuje, že tieto sprievodné finančné opatrenia BAM by mohli byť nedostatočné, pokiaľ ide o zdroje, a ich doba plnenia príliš krátka na to, aby mohli efektívne pomôcť producentom z krajín AKT prispôbiť sa dôsledkom zmien dovozného režimu EÚ; žiada Komisiu, aby jednoznačne uviedla, že tieto finančné opatrenia dopĺňujú súčasné finančné prostriedky na rozvojovú spoluprácu a že nejde iba o príspevok k vnútroštátnym rozpočtom, ktorý nemožno vyčleniť na konkrétne programy, ako sú vzdelávanie a diverzifikácia; žiada Komisiu, aby predložila nové, viacročné finančné riešenie;
13. vyzýva Komisiu, aby 18 mesiacov pred uplynutím účinnosti programu vykonala hodnotenie BAM vrátane odporúčaní týkajúcich sa ďalších opatrení, ktoré sa majú prijať, a ich povahy;
14. dôrazne odmieta akékoľvek pokusy financovať program pre producentov banánov z krajín AKT presunom rozpočtových prostriedkov z rozpočtových riadkov pre rozvojovú spoluprácu;
15. poukazuje na to, že bude dôležité prideliť zdroje BAM jednotlivým krajinám na základe ich očakávaných strát z vývozu a produkcie banánov a ich úrovne rozvoja, porovnávaných ukazovateľov a objemu ich obchodu s banánmi v EÚ; vyzdvihuje potrebu správnej rovnováhy medzi týmito tromi typmi možných zásahov, ktoré sa navzájom nevyklučujú: zásahmi na zlepšenie účinnosti existujúcej produkcie, zásahmi na zvýšenie pridanej hodnoty na miestnej úrovni a zásahmi na rozšírenie hospodárskej činnosti popri produkcii banánov;
16. žiada EÚ a štáty AKT, aby predložili opatrenia na pomoc štátom výrazne závislým od produkcie banánov zameranú na diverzifikáciu ich hospodárstiev vrátane intenzívnejšej pomoci obchodu;
17. zdôrazňuje, že banány patria k hlavným poľnohospodárskym plodinám, ktoré sa pestujú v niektorých najvzdialenejších regiónoch Únie, predovšetkým vo francúzskych zámorských departementoch Guadeloupe a Martinique, na Azorách, Madeire a Kanárskych ostrovoch;
18. odporúča, aby sa primerane zohľadňoval spoločensko-hospodársky význam odvetvia produkcie banánov v najvzdialenejších regiónoch EÚ a jeho podiel na dosahovaní sociálnej a hospodárskej súdržnosti z hľadiska príjmov a zamestnanosti, ktoré vytvára, hospodárskej činnosti, ktorú podnecuje, ako aj dôsledkov, ktoré má na udržanie ekologickej a prírodnej rovnováhy povzbudzujúcej rozvoj cestovného ruchu;
19. konštatuje, že o programe podpory POSEI bolo rozhodnuté v roku 2006 v kontexte dohodnutých ciel WTO za prístup na európsky trh vo výške 176 EUR/t, čo znamená, že clá obsiahnuté v dohode WTO o obchode s banánmi ešte neboli zohľadnené v rámci rozpočtu POSEI; nabáda príslušné orgány EÚ, aby prispôbili balík pomoci pre

domácich producentov EÚ začlenený do rozpočtu POSEI a prijali ďalšie kroky s cieľom zabezpečiť, aby súčasne s trendom liberalizácie globálneho obchodu s banánmi boli domáci producenti EÚ schopní ostať na trhu a vykonávať svoje tradičné činnosti;

20. domnieva sa, že producentov v EÚ by mohli citeľne ovplyvniť dohody o obchode s banánmi; preto vyzýva Komisiu, aby zvýšila podporu krajinám AKT a producentom v EÚ a v prípade potreby ju rozšírila do roku 2020;
21. konštatuje, že produkcia banánov v najvzdialenejších regiónoch EÚ zodpovedá vyšším sociálnym a environmentálnym normám než vo väčšine krajín Latinskej Ameriky; upriamuje pozornosť na skutočnosť, že používanie aktívnych látok, ako napríklad pesticídov, dosahuje v najvzdialenejších regiónoch 20 až 40 krát nižšie hodnoty než v krajinách Južnej a Strednej Ameriky, zatiaľ čo vo fytosanitárnej oblasti sa väčšina aktívnych látok zakázaných európskymi nariadeniami z bezpečnostných dôvodov bežne používa na plantážach v celej Južnej a Strednej Amerike;
22. konštatuje, že vo väčšine nedávnych bilaterálnych dohôd EÚ, ktoré zahŕňajú producentov banánov (viacstranná obchodná dohoda s Kolumbiou a Peru a dohoda o pridružení so Strednou Amerikou), EÚ súhlasila, že bude progresívne znižovať dovozné clá na banány pochádzajúce z týchto krajín a do 1. januára 2020 dosiahne 75 EUR/t.;
23. uvádza, že preferenčná marža vo výške 39 EUR/t, ktorú nakoniec dohody o obchode s banánmi umožnili, podstatne zlepšila konkurencieschopnosť ôsmich andských a stredoamerických krajín a nadnárodných spoločností pôsobiacich v regióne na trhu EÚ voči ostatným vývozcom; zdôrazňuje, že počnúc rokom 2020 budú viditeľné prínosy pre krajiny, ktoré sú už vývozcami banánov do EÚ, keďže tak ich vývoz, ako aj ceny banánov, sa zvýšia;
24. zdôrazňuje, že ostatní vývozcovia do EÚ využívajúci doložku najvyšších výhod (z ktorých je nesporne najdôležitejší Ekvádor), ako aj krajiny AKT a najmenej rozvinuté krajiny by mohli zažiť pokles svojej konkurencieschopnosti na trhu EÚ v porovnaní so signatármi dohôd o obchode s banánmi;
25. domnieva sa, že prístup na trhy EÚ by mal byť udelený len producentom, ktorí dodržiavajú program Medzinárodnej organizácie práce o dôstojnej práci, ako aj ľudské práva a environmentálne predpisy;
26. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie Rade, Komisii, vládam a parlamentom členských štátov, Brazílie, Kolumbie, Kostariky, Ekvádoru, Guatemaly, Hondurasu, Mexika, Nikaraguy, Panamy, Peru, Venezuely, Spojených štátov amerických a krajín AKT.